

Sygn. akt III AUz 123/12

POSTANOWIENIE

Dnia 28 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSA Zofia Rybicka - Szkibiel

po rozpoznaniu w dniu 28 grudnia 2012 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy **S. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.**

o emeryturę pomostową

na skutek zażalenia Ośrodka (...) Sp. z o.o. w P.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 3 września 2012 r. sygn. akt IV U 674/12

p o s t a n a w i a :

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Koszalinie IV Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Sygn. akt III AUz 123/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 3 września 2012 roku Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odmówił Ośrodkowi (...) Sp. z o.o. w P. zwrotu kosztów związanych z nadesłaniem przez spółkę akt osobowych w kwocie 80, 21 zł.

W uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy podał, że w toku postępowania dowodowego zwrócił się do Ośrodka (...) Spółki z o.o. w P. o akta osobowe ubezpieczonego S. D. byłego pracownika Przedsiębiorstwa (...) w Ś.. Ośrodek (...) Spółki z o.o. w P. nadesłał przedmiotowe akta osobowe, przy czym jednak zażądał należności za wykonane zlecenie w kwocie 80,21 zł. Sąd pierwszej instancji powołując się na treść art.248 k.p.c. stwierdził, że ma prawo do żądania od osób fizycznych i prawnych, a także organów aparatu państwowego i gospodarczego dowodów, których w tym zakresie osoba czy też instytucja nie może odmówić oraz przedstawienia dokumentów lub udzielenia informacji, przy czym nie mogą one, za to żądać wynagrodzenia bez względu na to, czy udzielenie tej informacji jest pracochłonne czy też nie. Sąd pierwszej instancji zauważył, że oczywiście inna jest sytuacja, gdy sąd przeprowadza dowód z opinii

biegłego. Wówczas biegłemu przysługuje prawo do wynagrodzenia, które ustala sąd. Sąd Okręgowy, wskazując też na treść postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3.04.1974r. II CZ 39/74 odmówił zapłaty należności za przesłanie akt osobowych, albowiem przesłanie akt nie stanowi opinii i brak jest podstaw do przyznania wynagrodzenia w kwocie 80,21 zł.

Z rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego w przedmiocie odmowy zapłaty należności nie zgodziła się Spółka reprezentowana przez Prezes Zarządu Ośrodka (...) Sp. z o.o. w P.. Wnosząc na wydane przez Sąd Okręgowy postanowienie zażalenia skarżąca podała, że Ośrodek (...) Sp. z o. o. w P. świadczy usługi archiwizacyjne zgodnie z przepisami Ministra Kultury z dnia 10.02.2005 r. (Dz. U. NR.28 poz.240). Minister Kultury któremu podlegają archiwa uznał, że z mocy prawa jednostki te uprawnione są do pobierania opłat za swoje usługi. W przypadku nie egzekwowania rozporządzenia Ministra Kultury Zarząd Spółki narażony jest na straty grożące brakiem środków na utrzymanie i obsługę przejętej dokumentacji, co w konsekwencji może doprowadzić do upadłości spółki. Sądy, które dotychczas przyznawały wynagrodzenie z tytułu zwrotu kosztów stwierdzały, między innymi że zasady i tryb rozliczenia kosztów sądowych reguluje ustawa z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.), która w art. 5 ust. 1 pkt 4 definiuje pojęcie wydatków. Zgodnie z tym artykułem wydatki obejmują w szczególności wynagrodzenie należności przyznawanych innym osobom lub instytucjom oraz zwrot poniesionych przez nie kosztów. Do wydatków stanowiących wynagrodzenie i zwrot kosztów "innych osób i instytucji" należy między innymi koszt nakazanego przez Sąd przedstawienia dokumentu. Tytułem przykładu skarżący wskazał, że takie rozstrzygnięcia zapadły mocą postanowień Sądu Okręgowego w Katowicach, X Wydział Ubezpieczeń Społecznych z dnia 03.09.2012 r. - sygnatura akt X U 1695/12; Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10.08.2012 r. - sygnatura akt V U 14/12; Sądu Okręgowego w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3.04.2012 r. - sygnatura akt IV U 455/12

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Wywiedziony środek zaskarżenia spowodował konieczność uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, iż Sąd Okręgowy zaniechał zbadania podstaw prawnych, na jakich oparte jest funkcjonowanie Ośrodka (...) Sp. z o.o. w P., a tym samym pominął ważne, z punktu widzenia przedstawionego żądania, regulacje prawne, a w szczególności przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 123, poz. 698 z późn. zm.) – dalej u.z.a. Przywołana ustawa - a w kontekście badanej sprawy w szczególności art. 51a u.z.a. - reguluje zasady i wymagania dotyczące działalności w zakresie przechowania dokumentacji osobowej i płacowej pracodawców, ale także w art. 51o ust. 1 przekazuje Ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego delegację do określenia w drodze rozporządzenia, maksymalną wysokość opłat pobieranych przez podmioty, o których mowa w art. 51a ust. 1 i 2, za sporządzenie odpisu lub kopii przechowywanej dokumentacji, uwzględniając ponoszone przez te podmioty koszty związane z przechowywaniem dokumentacji i sporządzaniem jej odpisów lub kopii, w szczególności koszty wyszukania dokumentów, przygotowania dokumentów do sporządzenia odpisu lub skopiowania, sporządzenia odpisu lub kopii, zapewnienia odpowiednich warunków przechowywania dokumentacji. W konsekwencji Sąd meriti pominął więc także obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 10 lutego 2005r. w sprawie określenia maksymalnej wysokości opłat za sporządzenie odpisu lub kopii dokumentacji o czasowym okresie przechowywania (Dz.U. z 2005r., nr 28, poz. 240), wydane na podstawie delegacji zawartej w art. 51o ust.1 u.z.a. i nie zbadał relacji pomiędzy nadanymi skarżącemu uprawnieniami do pobierania opłat a treścią art. 248 k.p.c. Już powyższe uchybienia skutkują koniecznością uchylenia zaskarżonego postanowienia i koniecznością rozważenia żądania Ośrodka (...) z uwzględnieniem wyżej wskazanych przepisów szczególnych, a następnie także na ich podstawie odniesienia się do wysokości żądanej kwoty i kosztów poniesionych kosztów związanych z przesłaniem akt osobowych.

Nadto należy zaznaczyć, że w myśl art. 248 k.p.c. każdy obowiązany jest przedstawić na zarządzenie sądu w oznaczonym terminie i miejscu dokument znajdujący się w jego posiadaniu i stanowiący dowód faktu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że dokument zawiera informacje niejawne. W przypadku udzielenia sądowi zwykłych

informacji, niewymagających nakładu pracy (i czasu) przez instytucje (np. organy państwowe, organy samorządowe itp.), jeżeli informacje te leżą w zakresie działania (kompetencji) tych instytucji, nie można mówić o odpłatności za ich udzielenie. To samo dotyczy przedstawienia dokumentu. Jedynie bowiem wówczas należy oceniać, że jest to działanie w zakresie wymiaru sprawiedliwości i nie stanowi ono zlecenia, które mogłoby uzasadniać roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za udzielenie tej informacji bądź przedstawienie dokumentu. Inaczej jednak należy traktować sprawę, jeżeli – tak jak w niniejszej sprawie - informacja jest połączona z nakładem pracy, czasu i kosztami. W takiej sytuacji instytucjom tym należy się stosowne wynagrodzenie.

Należy zwrócić uwagę, że Sąd Okręgowy mimo wskazania podstawy prawnej, kreującej obowiązek skarżącego do nadesłania akt jednocześnie zupełnie pominął treść art. 251 k.p.c., który w zdaniu drugim stanowi, że osoba trzecia ma prawo żądać zwrotu wydatków połączonych z przedstawieniem dokumentu, co zyskuje swą dodatkową wymowę, jeśli się uwzględni wskazane we wcześniejszych wywodach regulacje prawne dotyczące podmiotów komercyjnych, prowadzących działalność gospodarczą w zakresie archiwizacji dokumentacji kadrowo – płacowej, do których należy także Ośrodek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

Nadto Sąd Okręgowy pominął, że uprawnienie obowiązkiem Ośrodka (...) znajduje swoje rozwinięcie w ustawie z dnia 28 lipca 2005r. o opłatach w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz.U.2010.90.594 ze zm.), w tym w szczególności w art. 5 tej ustawy, zgodnie z którym do wydatków zalicza się też opłaty należne instytucjom, które uczestniczą w postępowaniu cywilnym, podejmując w nich czynności analogiczne do czynności osób trzecich. Dostarczenie sądowi przez osobę trzecią/instytucję żądanej informacji, której opracowanie wymaga nakładu pracy i pociąga za sobą koszty, uzasadnia żądanie zapłaty za taką czynność.

Na koniec, ustosunkowując się do przywoływanego przez Sąd Okręgowy postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3.04.1974r., sygn. akt II CZ 39/74, wskazać należy, że powołany we wcześniejszych rozważaniach przepis art. 248 k.p.c. – wobec treści art. 251 k.p.c. nie stanowi przeszkody do wypłacania przez sądy skarżącemu za udzielane informacje, które mogą być uiszczane z pobranej od strony zaliczki, a następnie rozliczane w ramach kosztów procesu na zasadach ogólnych. Nie ma zatem uzasadnionych podstaw prawnych do twierdzenia, aby pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wymienionym postanowieniu z dnia 3 kwietnia 1974 r., co do braku możliwości żądania przez osobę prawną wynagrodzenia za udzielenie sądowi informacji odnosił się do Ośrodka (...) tylko dlatego, że jest to działanie w zakresie wymiaru sprawiedliwości i nie stanowi zlecenia. Fakt, że skarżący nie mógł uchylić się od obowiązku przedstawienia żądanej przez sąd informacji, gdyż sąd działał w tym wypadku w zakresie wymiaru sprawiedliwości, któremu Ośrodek (...) musi się podporządkować (art. 248 § 1 k.p.c.), nie wyłącza prawa tej spółki do żądania za taką usługę należnej opłaty.

W świetle powołanych przepisów należy dojść do wniosku, że pod rządem także obowiązującego prawa, ośrodki archiwizacji jako samodzielne i samofinansujące się przedsiębiorstwa w ramach swojej ustawowej i statutowej działalności uprawnione są do pobierania opłat, przy czym ich wysokość i zasadność, co do każdego z wchodzących w skład żądanej kwoty składnika winna być przedmiotem szczegółowego rozważenia przez Sąd pierwszej instancji. Sąd Okręgowy, przy ponownym rozpoznaniu sprawy winien mieć jednak na uwadze nie tylko wyżej wskazane regulacje prawne ale także zasadę, że za każdą świadczoną usługę przez samodzielne i samofinansujące się przedsiębiorstwa należy się wynagrodzenie. Wymaga jednak podkreślenia i to, że żądanie opłaty musi wynikać z określonej podstawy prawnej, którą Sąd Okręgowy winien poddać wykładni i ocenić czy żądane koszty są uzasadnione w świetle obowiązujących przepisów w odniesieniu do zgłaszanych żądań.

Mając to wszystko na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Koszalinie

SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka – Szkibiel